

Vår hushistoria, Byggmäster Olle Engkvist

Galjonsbilden nr 22/23 Nr 1 januari 2016.

Olle Engkvist ”vår” byggmästare föddes i Gävle 1889 och dog 1969, 79 år gammal.

Han växte upp i en hantverkarfamilj där fadern var murarmästare och han själv blev murare.

Han jobbade som murare och senare som murarbas samtidigt som han gick på Brunnsviks folkhögskola. Genomgående hade han stor förkärlek för tegel i sina byggnader vilket vi också märker här hos oss. Där är de bärande väggarna tegel och bjälklagen betong. Han utbildade sig till byggnadsingenjör samtidigt som han var byggverkmästare i Stockholm. Han fick som extra elev studera arkitektur på KTH och fick byggmästarrättigheter 1919.

Han var speciell och är värd att minnas, inte bara för att han byggde våra hus, utan för att han hade spännande visioner med sitt byggande. Han var kritisk mot andra byggmästare som inte följde ett program och mot dem som saknade en social ambition med sitt byggande. Denna sociala ambition gick lättare att sjösätta på grund av tidsandan, från 30-talet och framåt. Samtidigt låg stora grupper arkitekter i startgroparna för att rita bostäder som skulle tillgodose alla.

Backström och Reinius var några av dessa arkitekter som han fick ett lyckat samarbete med. I Gröndal byggde han redan 1924 ett flerfamiljshus med biograf i bottenvåningen och storgarage under gården på Maskinistgatan 1. Arkitekt var Paul Hedqvist. Huset finns kvar idag men inte biografen.

Han byggde många bostäder men även offentliga byggnader bl. ombyggnaden av Riksdaghuset, där Riksäpplena av granit” blev över”. Detta till glädje med utsmyckning av vår gård. Kontorshus, industribyggnader, vetenskapliga institutioner, skolor, barnhem och mycket annat blev också byggt av honom. Han drog en lans för kollektivhusen och skapade åtta stycken sådana. Det sista var Hässelby familjehotell som invigdes 1955. Han hade uppdrag runt om i Sverige, bl. med Göteborgs konserthus och biografen Flamman där och byggnader hos Domnarvets järnverk i Borlänge.

På 40-talet kommer han tillbaka till Gröndal med full kraft och omdanar väldigt mycket av det gamla Gröndal. Omfattande rivningar av befintliga bostäder, industrier och en stor nybyggnation sker.

Ibland hejdas han i rivningarna, som i fallet med vårt insprängda hus på Gröndalsvägen 48 av Stadsmuseet. Även en del av hyresvillorna på Utkiksbacken räddas av en stark lokal opinion. De stora kvarter som byggs i Gröndal av honom är vårt, Galjonsbilden, Akterspegeln etapp ett och två med de berömda Stjärnhusen, Kv Mastkorgen med både kontor och bostäder på Fågelsångsvägen. Det sista som byggs är församlingshemmet i kv. Vantet. Han ville även bygga sina Stjärnhus på Sanndalsplatån, men där kom en annan byggmästare att få byggrätten.

Intressant är att han är en produkt av sin tid och bärs fram av den utvecklingen med ett starkt offentligt samhälle som vill att vi ska bo bra, samtidigt som hans kritik var att ”tjänstemannaväldet” kring byggandet lade sig i för mycket i ”hans” projekt. Dessa argument hör vi idag också, men jag tror att det är en förutsättning med samhällskrav för att nå en hög standard. Mina erfarenheter är dock att byggmästare som också väljer att förvalta sina hus väljer hög byggmaterialkvalitet för att få låga underhållskostnader långsiktigt.

Slutsats: Hans bostäder i Gröndal blev väldigt omtyckta och trevliga att bo i. Urban Alvring